

1562.

Na osnovu člana 138 stav 5 Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti* („Službeni list CG”, broj 49/24), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera donijelo je

P R A V I L N I K
O NAČINU USPOSTAVLJANJA RADONSKI PRIORITETNIH PODRUČJA,
KRITERIJUMIMA ZA UTVRĐIVANJE RADNIH MJESTA NA KOJIMA ĆE SE VRŠITI
MJERENJA RADONA, NAČINU VRŠENJA I UČESTALOSTI MJERENJA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se način uspostavljanja radonski prioritetnih područja, kriterijumi za utvrđivanje radnih mjesta gdje postoji mogućnost povećanog izlaganja radonu i na kojima se vrši mjerenje radona, način vršenja i učestalost mjerenja.

Radonski prioritetna područja

Član 2

Radonski prioritetna područja su teritorije jedinica lokalnih samouprava za koje se procjenjuje da više od 10% postojećih boravišnih prostora ima srednje godišnje koncentracije aktivnosti radona u vazduhu iznad nacionalnog referentnog nivoa za postojeće boravišne prostore, odnosno iznad 300 Bq/m³.

Pod boravišnim prostorima iz stava 1 ovog člana podrazumijevaju se stalno naseljeni stanovi i kuće.

Centralna baza podataka o radonu

Član 3

Radi određivanja radonski prioritetnih područja uspostavlja se centralna baza podataka o radonu (u daljem tekstu: centralna baza podataka).

Sadržaj, način uspostavljanja i ažuriranja centralne baze podataka iz stava 1 ovog člana dati su u Prilogu 1.

Na osnovu podataka iz centralne baze podataka procjenjuje se procenat postojećih boravišnih prostora koji imaju srednje godišnje koncentracije aktivnosti radona u vazduhu iznad 300 Bq/m³, za teritoriju svake od jedinica lokalne samouprave.

Na osnovu podataka iz centralne baze podataka sačinjava se informacija za javnost o izlaganju radonu u zatvorenom prostoru na nacionalnom nivou, koja se dostavlja i drugim zainteresovanim stranama.

Informacija iz stava 4 ovog člana sadrži i informacije o povezanim zdravstvenim rizicima, uključujući povećane rizike vezane za pušenje, kao i informacije o važnosti mjerenja radona i o tehničkim sredstvima koja su dostupna za smanjivanje postojećih koncentracija aktivnosti radona.

Podaci iz centralne baze podataka dostavljaju se jedinicama lokalnih samouprava radi uspostavljanja lokalnih baza podataka o radonu i/ili izrade lokalnih akcionih planova zaštite od radona.

Pristup podacima iz centralne baze podataka imaju lica ovlašćena za upravljanje i rukovanje tim podacima.

Uspostavljanje radonski prioritetnih područja

Član 4

Teritorije jedinica lokalnih samouprava za koje procjene iz člana 3 stav 3 ovog pravilnika pokazuju da ispunjavaju uslov iz člana 2 ovog pravilnika, uspostavljaju se kao radonski prioritetna područja.

Rješenje o uspostavljanju radonski prioritetnih područja donosi organ državne uprave nadležan za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Rješenje iz stava 2 ovog člana objavljuje se na internet stranici Ministarstva i dostavlja lokalnim samoupravama čije teritorije pripadaju uspostavljenim radonski prioritetnim područjima.

Eventualne promjene u teritorijama jedinica lokalnih samouprava (kao što su izdvajanja ili spajanja) ne utiču na status i obaveze uspostavljenog radonski prioritetnog područja, do preispitivanja statusa iz člana 5 ovog pravilnika.

Preispitivanje statusa radonski prioritetnih područja

Član 5

Procjene iz člana 3 stav 3 ovog pravilnika vrše se na svakih deset godina.

Izmjena radonski prioritetnih područja vrši se samo ako je došlo do neke od sljedećih promjena:

- teritorija koja je uspostavljena kao radonski prioritetno područje više ne ispunjava uslov iz člana 2 ovog pravilnika;
- teritorija koja nije prethodno uspostavljena kao radonski prioritetno područje ispunjava uslov iz člana 2 ovog pravilnika.

Kriterijumi za utvrđivanje radnih mjesta gdje postoji mogućnost povećanog izlaganja radonu

Član 6

Kriterijumi za utvrđivanje radnih mjesta gdje postoji mogućnost povećanog izlaganja radonu su:

- nivo koncentracije aktivnosti radona u vazduhu u radnom prostoru, u odnosu na nacionalni referentni nivo za radon na radnim mjestima iz člana 7 ovog pravilnika; i
- nivo izlaganja zaposlenih lica na radnom mjestu, odnosno vrijednost godišnje efektivne doze za zaposlena lica.

Nacionalni referentni nivo za radon na radnim mjestima

Član 7

Na radnim mjestima u zatvorenim postojećim radnim prostorima, nacionalni referentni nivo koncentracije aktivnosti radona u vazduhu je 300 Bq/m³.

Na radnim mjestima u zatvorenim novim radnim prostorima, nacionalni referentni nivo koncentracije aktivnosti radona u vazduhu je 150 Bq/m³.

Radna mjesta na kojima se vrši inicijalno mjerenje radona

Član 8

Radna mjesta na kojima se vrši inicijalno mjerenje koncentracije aktivnosti radona u vazduhu su radna mjesta u:

- 1) podzemnim radnim prostorima (rudnici, pećine, tuneli i dr.);

2) radnim prostorima u kojima se crpi, skuplja ili na drugi način obrađuje voda iz podzemnog izvora (crpne stanice, banje, postrojenja za punjenje, preradu, skladištenje i distribuciju vode i dr.), a postoji mogućnost oslobađanja radona iz vode u unutrašnji vazduh;

3) radnim prostorima koji se nalaze na prizemlju ili ispod nivoa tla u radonski prioritetnim područjima;

4) radnim prostorima sa javnim pristupom koji se nalaze na prizemlju ili ispod nivoa tla, a u kojima je visok faktor boravka (škole, vrtići, zdravstvene ustanove i dr.).

Inicijalno mjerenje koncentracije aktivnosti radona iz stava 1 ovog člana vrši se radi poređenja sa nacionalnim referentnim nivoom, u skladu sa članom 9 ovog pravilnika.

Način vršenja mjerenja radona na radnim mjestima

Član 9

Mjerenje koncentracije aktivnosti radona na radnim mjestima vrši se akreditovanom metodom, u skladu sa Prilogom 2.

Sa nacionalnim referentnim nivoom poredi se srednja koncentracija aktivnosti radona dobijena mjerenjem ili reprezentativna srednja godišnja koncentracija aktivnosti radona procijenjena na osnovu rezultata mjerenja (uzimajući u obzir i sezonu i trajanje mjerenja).

Prilikom poređenja sa nacionalnim referentnim nivoom ne uzimaju se u obzir mjerne nesigurnosti.

Procjena godišnje efektivne doze za zaposlena lica

Član 10

Procjena godišnje efektivne doze za zaposlena lica (u daljem tekstu: godišnja efektivna doza) vrši se za radna mjesta na kojima je utvrđeno prekoračenje nacionalnog referentnog nivoa.

Godišnja efektivna doza procjenjuje se na osnovu odgovarajućih doznih koeficijenata iz publikacije 137 Međunarodne komisije za zaštitu od zračenja.

Ako zaposleno lice tokom radnog vremena redovno boravi u više radnih prostora, taj podatak se uzima u obzir prilikom procjene godišnje efektivne doze.

Procjena godišnje efektivne doze vrši se za svako pojedinačno zaposleno lice, ili samo za zaposleno lice za koje je utvrđen najveći nivo izlaganja radonu, na osnovu mjerenja koncentracije radona na radnom mjestu i sati provedenih na tom radnom mjestu.

Ako se primjenjuje procjena godišnje efektivne doze samo za zaposleno lice za koje je utvrđen najveći nivo izlaganja radonu, a rezultat pokaže dozu iznad 6 mSv godišnje, procjena godišnje efektivne doze vrši se za svako zaposleno lice.

Ponovno mjerenje radona na radnim mjestima

Član 11

Ponovno mjerenje koncentracije aktivnosti radona na radnim mjestima vrši se:

1) radi provjere efektivnosti mjera koje su sprovedene za smanjenje koncentracije aktivnosti radona na radnim mjestima; i

2) na radnim mjestima na kojima su izvršene građevinske rekonstrukcije radnog prostora, odnosno proširenja ili preuređenja zgrada povezanih sa podzemnim prostorom, kao i građevinske rekonstrukcije koje mogu da:

- promijene brzinu ulaska radona i/ili uslove ventilacije i brzinu izmjene vazduha, na radnim mjestima iz člana 8 stav 1 tač. 3 i 4 ovog pravilnika;

- dovedu do dugoročnog povećanja sadržaja radona u vodi ili do dugoročnih promjena u protoku vazduha, povećanog oslobađanja radona iz vode u vazduh, povećane razmjene vazduha između radnih mjesta i postrojenja ili otvorenih vodenih površina, na radnim mjestima iz člana 8 stav 1 tačka 2 ovog pravilnika;

- dovedu do dugoročnih promjena u protoku vazduha i/ili do trajnog ulaska vode, na radnim mjestima iz člana 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika.

Mjerenje iz stava 1 ovog člana vrši se u skladu sa članom 9 ovog pravilnika, na istim lokacijama na kojima je izvršeno inicijalno mjerenje.

Ponovno mjerenje koncentracije aktivnosti radona ne vrši se na radnim mjestima na kojima je inicijalno utvrđena koncentracija aktivnosti radona koja ne prelazi nacionalni referentni nivo, osim ako su na tim radnim mjestima izvršene rekonstrukcije iz stava 1 tačka 2 ovog člana.

Ponovna procjena godišnje efektivne doze

Član 12

Ponovna procjena godišnje efektivne doze vrši se:

1) za radna mjesta na kojima je ponovno mjerenje koncentracije aktivnosti radona pokazalo prekoračenje referentnog nivoa;

2) za radna mjesta na kojima je prekoračen referentni nivo, a došlo je do promjene vremena izlaganja zaposlenih lica na tim radnim mjestima, i to:

- vremena izlaganja zaposlenog lica na radnom mjestu, za lica koje ima samo jedno radno mjesto, odnosno tokom radnog vremena boravi samo u jednom radnom prostoru;
- vremena izlaganja zaposlenog lica na pojedinom radnom mjestu, za lica koje ima više radnih mjesta, odnosno tokom radnog vremena boravi u više radnih prostora;
- promjene sezone (doba godine) tokom koje zaposleno lice boravi u podzemnim radnim prostorima ili u objektima koji su povezani sa podzemnim prostorom.

Ponovna procjena godišnje efektivne doze vrši se u skladu sa članom 10 ovog pravilnika.

Učestalost mjerenja radona na radnim mjestima sa koncentracijama aktivnosti radona iznad nacionalnog referentnog nivoa

Član 13

Mjerenje koncentracije aktivnosti radona vrši se na svake četiri godine, na radnim mjestima na kojima je:

- nivo koncentracije aktivnosti radona veći od nacionalnog referentnog nivoa; i
- godišnja efektivna doza za zaposlena lica manja ili jednaka 6 mSv.

Mjerenje koncentracije aktivnosti radona vrši se na svakih pet godina na radnim mjestima na kojima je godišnja efektivna doza za zaposlena lica veća od 6 mSv, ako se kontrola lične doze ne sprovodi kontinuiranim mjerenjem koncentracije aktivnosti radona u radnom prostoru.

Period iz st. 1 i 2 ovog člana počinje da teče od dana završetka prethodnog mjerenja koncentracije aktivnosti radona na radnom mjestu.

Prilozi

Član 14

Prilozi 1 i 2 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Stupanje na snagu

Član 15

Ovaj pravilnik objaviće se u "Službenom listu Crne Gore", a stupa na snagu 1. jula 2027. godine.

Broj: 0412-322/26-909/3

Podgorica, 11. juna 2026. godine

Ministar,
Damjan Čulafić, s.r.

**SADRŽAJ, NAČIN USPOSTAVLJANJA I AŽURIRANJA CENTRALNE BAZE
PODATAKA O RADONU**

Centralna baza podataka o radonu sadrži podatke o:

- koncentracijama aktivnosti radona u vazduhu u boravišnim (stambenim) prostorima;
- koncentracijama aktivnosti radona u vazduhu u radnim prostorima;
- koncentracijama aktivnosti radona u vodi za piće;
- koncentracijama aktivnosti radona u zemljištu;
- procijenjenim efektivnim dozama zračenja od radona; i
- drugim faktorima koji su relevantni za procjene rizika od radona na lokalnom i nacionalnom nivou.

Centralna baza podataka o radonu uspostavlja se na osnovu postojećih:

- rezultata mjerenja koncentracije aktivnosti radona koji su dobijeni u projektima mapiranja radona;
- rezultata sistematskog ispitivanja radioaktivnosti koji se odnose na radon; i
- rezultata drugih nacionalnih projekata i programa, relevantnih naučnih i stručnih publikacija, odnosno rezultata koji su dobijeni pouzdanim i provjerenim metodama i tehnikama mjerenja radona i za koje su poznate lokacije mjerenja.

Centralna baza podataka o radonu ažurira se na osnovu:

- rezultata novih mjerenja koncentracije aktivnosti radona u boravišnim prostorima koja vrše lokalne samouprave na svojim teritorijama na osnovu lokalnih akcionih planova zaštite od radona;
- rezultata novih mjerenja koncentracije aktivnosti radona u radnim prostorima koja organizuju privredna društva, druga pravna lica ili preduzetnici koji obavljaju djelatnosti preko radnih mjesta gdje postoji mogućnost povećanog izlaganja radonu;
- rezultata godišnjeg sistematskog ispitivanja radioaktivnosti koji se odnose na radon; kao i
- rezultata novih relevantnih nacionalnih projekata i programa, naučnih i stručnih publikacija, odnosno rezultata koji su dobijeni pouzdanim i provjerenim metodama i tehnikama mjerenja radona i za koje su poznate lokacije mjerenja.

NAČIN MJERENJA KONCENTRACIJE AKTIVNOSTI RADONA NA RADNIM MJESTIMA

Lokacija mjerenja:

1) na radnim mjestima koja se nalaze na prizemlju i ispod nivoa tla u radonski prioritetnim područjima:

- sva radna mjesta, ali ako postoji više prostorija na površini koja je manja od 150 m² dovoljno je izvršiti mjerenje u jednoj od njih, a rezultat se onda primjenjuje na sva radna mjesta u tom prostoru;

2) na ostalim radnim mjestima:

- radna mjesta na kojima zaposlena lica provode najviše vremena¹ i sva radna mjesta na kojima se mogu očekivati povećane koncentracije radona usljed specifičnih okolnosti.

Tip i broj detektora koji se koriste za mjerenje:

- detektori tragova, elektreti ili drugi tip detektora, u zavisnosti od akreditovane metode;
- najmanje jedan detektor na lokaciji mjerenja za radna mjesta ispod nivoa tla i na prizemlju, a za radna mjesta na višim spratovima – najmanje dva detektora na spratu i najmanje jedan detektor na 250 m².

Trajanje mjerenja:

1) na radnim mjestima koja se nalaze na prizemlju i ispod nivoa tla u radonski prioritetnim područjima:

- najmanje šest mjeseci, od čega najmanje tri mjeseca u periodu oktobar–mart;

2) na ostalim radnim mjestima:

- najmanje dva mjeseca, pri čemu se mjerenje u podzemnim radnim prostorima vrši u periodu april–septembar, a na ostalim radnim mjestima u periodu oktobar–mart.

Rezultat mjerenja:

Rezultat mjerenja je srednja koncentracija aktivnosti radona u vazduhu (u Bq/m³) za ukupno vrijeme mjerenja na lokaciji.² Ako je mjerenje izvršeno aktivnim monitorima radona koji bilježe i vrijeme (časove, minute), rezultat može biti dat kao srednja vrijednost koncentracija aktivnosti radona koje su izmjerene u periodu tokom kojeg su zaposlena lica prisutna na radnom mjestu.

¹ Minimum: u podzemnim radnim prostorima – više od jednog sata sedmično, a u ostalim radnim prostorima – više od četiri sata dnevno.

² Uz rezultat se daje i mjerna nesigurnost.